

VIÐMERKINGAR

Skúvoy og Skúgvoy

Eivind Weyhe

Í Sosialinum tann 20. septembur spyr Sjørður Poulsen: “Hví hevur Skúv-oyggin broytt navn í nýggja før-oyakortinum?”

Sjálvur sigur hann seg nevna bygdina Skúgvi og oynna Skúvoy og vil vera við at so siga skúvoyingar eisini. Hann vil hava at á kortinum skal oyggin eita Skúvoy, men um hann samstundis heldur at bygdin á kortinum skal eita Skúgvi, veit eg ikki.

Í Føroyum er tvinnanda fram- burður: Skúvi (uttan skerping) og Skúgvi (við skerping). Formur- in líkist tí hvørjumfalli av fugla- heitinum: *einum skúvi* ella *einum skúgvi*. Men í navninum á oynni og bygdini er hatta -i í endanum bara ein viknað úttala av -oy. Skulu vit halda okkum til ta etymologisku stavsetingina, má navnið skrivast annaðhvørt *Skúvoy* ella *Skúgvoy* (men við úttaluni *Skúvi/Skúgvi*) á sama hátt sum vit skriva *Fugloy*, *Svínoy*, *Nólsoy*, men siga *Fugli*, *Svíni*, *Nólsi*.

Úttalan við skerping (*Skúgvi*) er tann vanligi sunnanfjørðs, tann óskerpta (*Skúvi*) vanligari norðan- fjørðs. Tá ið nøvn skulu setast á kort, kemur ein viðhvørt í ta støðu at skula velja ímillum navnaformar, tí tveir ella fleiri eru í brúki. Helst vilja teir ið gera kort, sleppa und-

an av hava dupultformar á ein- um korti (dømi um eitt undan- tak er at báði *Sørvágsvatn* og *Leitisvatn* er á kortinum). Tá ið kortini í kortmátinum 1:20.000 (tey sonevndu málaborðsbløðini) komu út í 1980-90’unum, skuldi støða takast til um Skúvoy ella Skúgvoy skuldi standa á kort- inum. Ein nevnd við umboðum fyri Matrikelstovuna og Fróð- skaparsetrið valdi tá at brúka tann skerpta formin *Skúgvoy* av tí at tað var úttaluformurin í tí øki í landinum har oyggin er. Kortíð við *Skúgvoy* kom í 1996, útgivið av Kort- og Matrikelstyrelsen, og tað kortið hevur verið grundarlag undir kortum ið síðan eru gjørd, t.d. korti í mátinum 1:100.000 hjá Kort- og Matrikelstyrelsen frá 2004 og hjá Námi frá 2014 (hetta seinra við góðkenning frá Staðarnavna- nevndini). Men tað at tann skerpti formurin *Skúgvoy* er valdur, merkir á ongan hátt at tann óskerpti form- urin *Skúvoy* er skeivur. Báðir eru teir líka góðir og rættir.

Leggjast kann aftrat at í van- ligari talu er heilt vanligt at nevna oyggjar í bundnum formi, *Sand- oyggin*, *Nólsoyggin*, *Fugloyggin* o.s.fr. Á sama hátt hevur *Skúvoy* kunnað verið nevnd *Skúvoyggin*, men í hvussu er suðuri á landi hevur eisini kunnað verið sagt *Skúgvoyggin*. Eg havi hoyrt hetta báði í Sandoynni og Suðuroynni tó at fleiri sum eg havi spurt, ikki komast við tað, so helst man hetta

vera ein dvínandi talumálsformur. Hinvegin eitur fólkíð í oynni “skúv- ingar”, stavað *skúvoyingar*.

Eg segði omanfyri at tann skerpti formurin *Skúgvoy* var tann vanligi sunnanfjørðs. Men ikki er tað óhugsandi at hann hevur verið í brúki norðanfyri eisini, tí í handriti sínum av Sigmundskvæðinum yngra skriar Sjóvarbóndin, sum annars var eysturoyingar og seinni kollfirðingur, “Sigmundur buvve Skigve aa” og “Mirk væer Nottin

u Skutan ran, Hilde so bojnt aa Skigve fram.” Tað kundi bent á at tann skerpti formurin ikki hevur verið ókendur norðuri á landi.

Viðvíkjandi skerping í før- oyskum er tað annars misjavnt hvussu gjøgnumförd hon hevur verið runt um í landinum. Summa- staðni, kanska serliga sunnanfyri, hevur verið meira til av skerping enn aðrastaðni. Ein útjavning tyk- ist at fara fram. Norðanfyri troka skerptir formar sum *dúgva*, *túgva*,

skúgvur, *kjógvi* seg inn á teir óskerptu *dúva*, *túva*, *skúvur*, *kjóí*. Vit vita at í eldri tíð hava orð havt skerping sum ikki hava skerping í dag, t.d. *júgv* (fyri *jú*), *núgv* (fyri *nú*), *sógvu* og *lógvu* (fyri *sóu*, *lógu*), og syðst í landinum nevnist tað *ljógvari* sum tey flestu kalla *ljóari*. So hvør lagnan verður hjá *Skúvoy* og *Skúgvoy*, tað veit bara hin gamli á bláloftinum.

Samgongan og Sambandsflokkurin kunnu skriva søgu

Helena Dam á Neystabø,

forkvinna í tingbólki Javnaðarfloksini

Fólk flest halda, at tað er vordíð alt meira ein floskul hetta við breiðum semjum á tingi. Dag og dagliga hoyra tey okkum tingfólk tosa um breiðar semjur, men tá tað til stykkis kemur, so verða øll týðandi mál samtykt av smølum meirilutum. Vit tingfólk kunnu tí seta okkum spurningin, um vit veruliga hava viljan til breið- ar semjur, ella at hetta bert eru innantóm orð, sum ljóða so skila- góð, at vit endurtaka tey, uttan at meina nakað við tað.

Í okkara grannalondum hava tey nógvar royndir við at gera breiðar semjur um týðandi mál. Men mangt bendir á, at vit tíverri ikki eru komin hartil enn í Føroyum. Eitt, sum eyðkennir slíkar semjur, er, at tær eru eisini galdandi eftir eitt val, og tað eru bert partarnir

í semjuni, sum kunnu broyta ella ógylduga hana.

Hetta merkir so eisini, at um onkur av pørtunum vil endurskoða partar av semjuni, ja so er tað altíð møguleiki til tess.

Onkursvegna hava vit føroying- ar hin vegin altíð havt lyndi til at býta okkum upp í tveir eins stórar partar, tá tað snýr seg um týðandi mál. Vit sóu tað í málspurninginum, í flaggstriðnum, í sjálvstýrisspurn- inginum, í broytingini av hjúna- bandslógini og nú í spurninginum um eina fiskivinnunýskipan.

Tí er tað ein søguligur møguleiki fyri samgonguna og Sambands- flokkin, um tað hevði eydnast at gjørt eina semju um ein nýggjan fiskivinnupolitikk. Hesin møgu- leiki tykist uppaftur nærri, nú næstformaðurin í flokkinum Magni Laksafoss boðar frá, at hann fer at leggja nógvar fyrri at fáa í lag semju við samgonguna. Hann sigur bart út, at “tað var ógvuliga tætt upp á eina semju, og semjan lá í stóran mun har, sum Sambandsflokkurin ynskti hana.”

Hvør er dagsskráin?

Tó vita vit onnur, at hóast góða viljan hjá Laksafoss og kanska øðr- um í Sambandsflokkinum, so sær tað út til, at formaðurin í flokkinum hevur eitt annað taktiskt spæl gangandi. Tí hóast samgongan eitt nú í uppboðssølupartinum hevur flutt seg frá 100% til 25 %, og út- spælið hjá Sambandsflokkinum í samráðingunum var 15%, so er hann ikki nøgdur. Tá hevur ein loyvi at spyrja, um hetta er ábyrgdafullur politikkur ella eitt spæl fyri gallarinum.

Munnu ikki mong við mær hugsa, at her er ein onnur dagsskrá, tá flokkurin vrakar eina semju, sum liggur so nær tí, sum Sambands- flokkurin sjálvur meinar.

Sambandsflokkurin hevur ann- ars nú í mong ár roynt at fingið semju við hinar andstøðuflokk- arnar um eina fiskivinnunýskipan, uttan at tað hevur borið á mál. Nú er so møguleikan at vísa ábyrgd, hóast freistingin at spæla vanliga politiska andstøðu/samgongu spælið er stór.

Sum forkvinna fyri tingbólkin hjá Javnaðarflokkinum kenni eg tað sum mína skyldu eisini at koma við enn einari áheitan á Sam- bandsflokkin og hinar flokkarnar í andstøðuni um at vísa ábyrgd og koma til samráðingarborðið. Hesa áheitan kom landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum eisini við so seint sum í fyrradagin, umframt at formaðurin í Vinnunevndini eisini hevði sama boðskap.

Semjan hevur ongantið verið nærri

Partarnir, serliga samgongan og Sambandsflokkurin, hava ongantið verið nærri einari semju enn júst nú. Ber tað ikki nú til at gera breiðu semjuna til veruleika, so verður tað seinur dagur, at hetta fer at eydnast.

So míni boð til Magna Laksafoss og Sambandsflokkin og onnur úr andstøðuni eru, at vit gera arbeiðið liðugt og finna semjuna. Vit eru jú samd um tað mesta m.a., at nýggja lóggávan eigur at vera: lívfrøðilig, búskaparlig og samfelagslig burð-

ardygg. Vit eru eisini samd um:

- at tann, sum fær rætt at gagn- nýta okkara felags tilfeingi, skal rinda tilfeingisgjald, og at tilfeingisgjaldið skal vera marknaðargrunað.
- at fólk og fyritøkur úr øllum Føroyum, sum hava dirvi, skulu kunna sleppa framat í vinnuni.
- at fiskurin í sjónum ikki kann gerast privat ogn hjá einstak- lingi ella fyritøku.

Hetta er størsta og týðningarmesta mál í føroyskum politikki í nógvi Harrans ár. Tað nyttar einki at út- seta avgerðirnar - tað hevur verið gjørt nú í tíggu ár - og tað skapar hvørki tryggar karmar ella møgu- leikar at leggja fiskiskap til rættis frameftir. Tað skapar bara enn meira óvissu. Øll eygu eru nú vend móti okkum lóggevarum, um vit eru uppgávuna vaksin.

Tíðin er búgvin til at taka stigið.